

1930

M

DÈCADA DELS 30

1930-1939

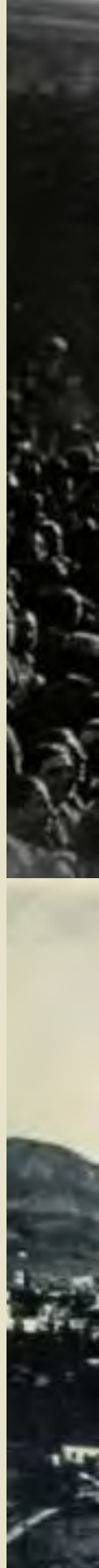
El 13 de juliol de 1932 es reuneix un grup d'empresaris catalans, integrat pels senyors Miguel Alejandro i Casas, Josep Mª Casabó Roca, Frederic Heredia Valls, José Mª Llobet Bosch, Amadeu Maristany, Miquel Mateu Pla, Saturnino Oliver Gras, José Vidal-Ribas Güell i Cayetano Vilella Puig, per constituir una mútua que substitueixi els patrons en les obligacions legals en matèria d'accidents de treball. Aquesta societat de persones, no de capital, rep el nom d'Asociación Mutual de Seguros Layetana, per recollir el nom del carrer en el qual es gesta la seva creació, la Via Laietana de Barcelona. La nova entitat s'ubica en un pis de lloguer que més tard esdevindrà l'edifici social de la mútua fins a l'any 1999.

Es formalitza la documentació preceptiva davant del llavors Ministeri de Treball i Previsió i s'autoritza la inscripció de l'Asociación Mutual de Seguros Layetana en el registre especial per Ordre apareguda en la Gaceta de Madrid del 13 de juny. El primer Consell d'Administració queda constituït de la manera següent:
President: José Vidal-Ribas Güell
Vicepresident: Josep Mª Casabó Torras

Vocals: Amado Casajuana Pfeiffer, Josep Mª Catasús Roca, Amadeu Maristany, Josep Mª Llobet Bosch, Miquel Mateu Pla, Cayetano Vilella Puig i Miguel Alejandro Casas
Secretari: Luís de Plandolit Casamitjana

Posteriorment, el senyor Heredia Valls serà nomenat conseller en la reunió celebrada el 28 de juliol; mesos després, el dia 13 d'octubre, també el senyor Oliver Gras serà nomenat conseller.

Ja l'any 1933 s'estableix el Reglament d'accidents, que, juntament amb el Text refós sobre accidents de treball de 1932, estableixen l'obligatorietat per als empresaris d'estar assegurats contra el risc d'accidents de treball dels seus empleats; per fer-ho cal contractar una assegurança d'accidents amb una mútua patronal, una companyia d'assegurances o una Caja Nacional de Seguro de Accidentes de Trabajo. Aquest extrem resulta important, perquè situa les mútues patronals en les mateixes condicions que les entitats públiques i en competència amb les companyies d'assegurances constituïdes legalment.

1931
comença
la segona
república
espanyola

La Junta Directiva de l'Asociación Mutua de Seguros Layetana es reuneix el 13 de març en aplicació de la nova Llei d'accidents de treball, que introdueix la cobertura de la incapacitat permanent i mort, i acorda que "s'hauria d'acceptar per part de la Mútua tot risc derivat d'accident de treball, sense perjudici d'acordar, en el seu dia, la reasserança dels riscos de mort i incapacitat permanent, per al que resulta buscar el mitjà d'obtenir el necessari fons de garantia". Aquest fons s'obté mitjançant la pòlissa de crèdit subscrita per tots els consellers amb el Royal Bank of Canada. La primera Junta General Extraordinària es convoca el dia 17 de març; en aquesta s'acorda modificar l'article 15 dels Estatuts, ja que la disposició ministerial que accepta l'àmbit interprovincial de l'entitat obliga que cada associat tingui un vot en les Juntes Generals, un extrem que ha de recollir l'article mencionat. Hi assisteixen una quarantena d'empreses que donen la seva aprovació a la proposta.

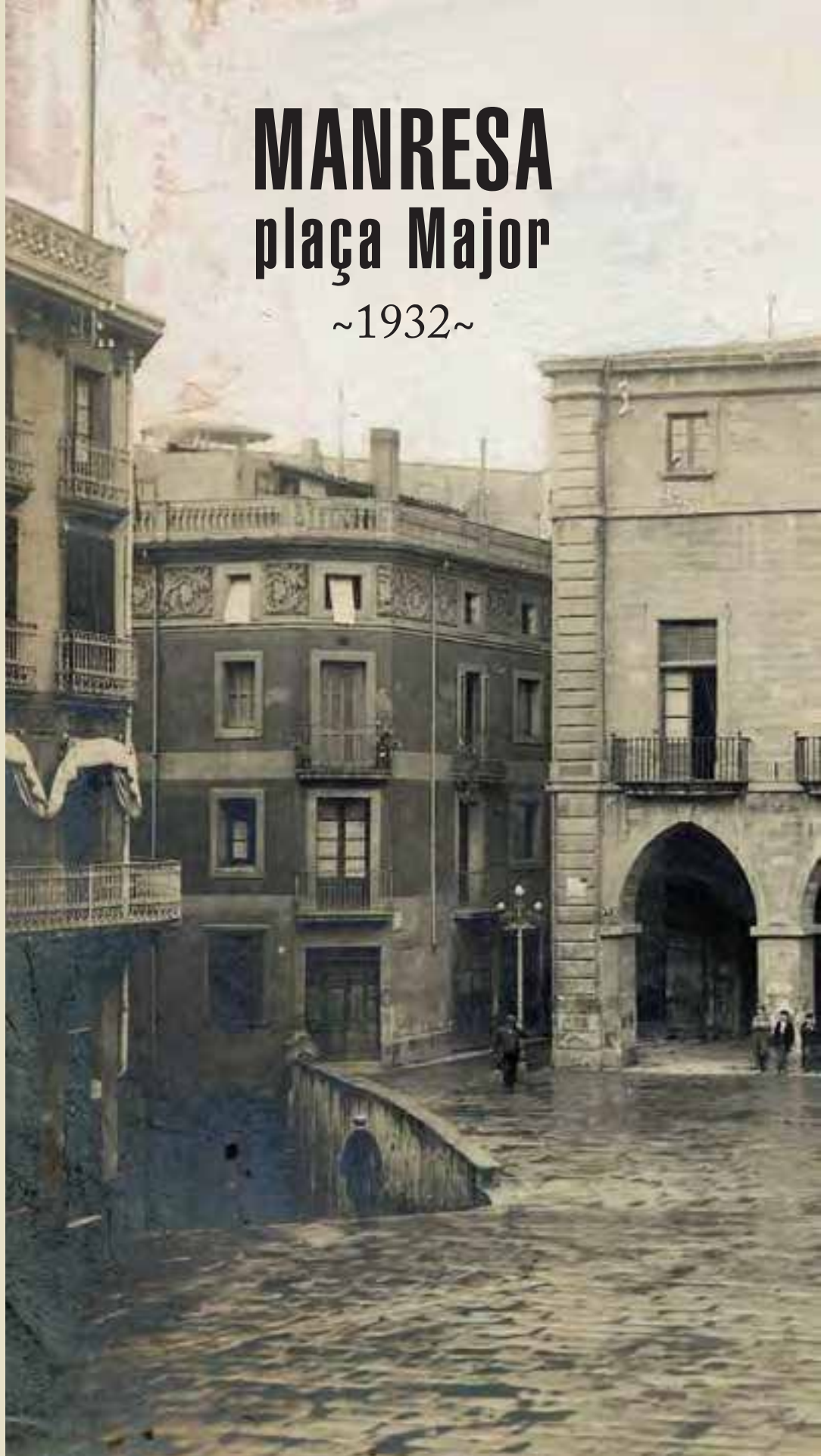
El 24 de setembre de 1933, reunits en el local de la Cambra Oficial de Comerç i de la Indústria de Manresa i Comarca, cinc empresaris de diverses especialitats industrials acorden la fundació de la Mútua Manresana d'Assegurances Socials.

La iniciativa de constitució arrenca de la Unió Patronal de Manresa i Comarca, que és una federació d'associacions professionals, i la motiva el fet que "la legislació social vigent considera les mutualitats patronals com un dels mitjans legals de què els industrials poden servir-se per assegurar llurs obrers davant el risc d'accidents de treball". L'actuació de la Mútua es limita a la cobertura dels col·lectius radicats en la seva comarca d'origen, el Bages, i la seva gestió es centra de manera primordial en els aspectes preventius i, molt especialment, en els assistencials de les empreses associades.

MANRESA plaça Major

~1932~

Els fundadors de la Mútua Manresana són els següents empresaris, amb negocis establerts a Manresa: Ramon Torra Pujol, impressor; Jacint Obiols Basany, serrador; Bonaventura Corrons Patzi, pintor; Salvador Illa Quingles, hotelier; i Antoni Garriga Coll, electricista. El primer Consell de Direcció, aprovat per unanimitat, queda configurat de la manera següent:

President: Lluís Planas Roca

Vicepresident primer: Ramon Torra Pujol

Vicepresident segon: Jacint Orriols Basany

Tresorer primer: Anastasi Victori Andreu

Tresorer segon: Casimir Abellonet Fabra

Secretari administrador: Josep Pallàs Valls

Els quatre diaris de Manresa que es publiquen en aquest moment es fan ressò de la fundació de la Mútua Manresana en els dies posteriors al 24 de setembre; El Pla de Bages és el que en facilita la informació més extensa. Només vuit dies més tard, el dia 30 de setembre, mor Casimir Abellonet, amb la qual cosa queda una vacant en el Consell que no es cobreix fins a principis de l'any següent. El 3 de desembre, la Gaceta de Madrid publica l'ordre ministerial que aprova la inscripció de la Mútua Manresana d'Assegurances Socials en el registre especial. El dia 13 del mateix mes el Consell d'Administració es reuneix i, "tenint en compte que la Mútua ha de funcionar el dia 1 de gener, es parla de la necessitat de concertar els serveis de metges i farmacèutics" i planificar els serveis assistencials que es donaran als associats. El dibuixant Anselm Corrons presenta un disseny de segell per a l'entitat, que s'accepta de forma unànime i s'acorda "considerar-lo el timbre oficial de l'entitat".

El 21 de juliol d'aquest mateix 1933, un grup d'empresaris de Tàrraga funda la Mútua d'Assegurances de Tàrraga. És Joan Gómez Llobera, president de la Cambra de Tàrraga, qui anima l'Associació de Contribuents, en definitiva una entitat plenament patronal, que consideri la normativa legal per poder crear una Mútua Patronal de caire comarcal vinculada a la Caixa Nacional per garantir qualsevol indemnització que pugui superar la manca de recursos en casos excepcionals. El dia 16 de març de 1933 es reuneixen a la Cambra un gran nombre de comerciants i industrials per parlar de la possible creació d'un Foment de Mercats. Alhora, Joan Gómez aprofita l'oportunitat per explicar la normativa sobre accidents de treball que està a punt d'entrar en vigor; es llença d'aquesta manera la proposta de crear una Mútua Patronal des de l'Associació de Contribuents. A partir d'aquesta idea, l'Associació de Contribuents convoca tots els seus associats i altres empresaris a una reunió que es celebra el dia 20 de març de 1933 al Saló Catalunya. Després d'aquesta reunió i d'una altra celebrada uns dies més tard s'acorda tirar endavant la Mútua Patronal de Tàrraga.

"S'hauria d'acceptar per part de la Mútua tot risc derivat d'accident de treball, sense perjudici d'acordar, en el seu dia, la reassegurança dels riscos de mort i incapacitat permanent, per al que resulta buscar el mitjà d'obtenir el necessari fons de garantia"

Aportació constitució

"Mútua Manresana d'Assegurances Socials"

AUGUST LLUCH LYON

Vocal honorari de la Junta Directiva de Mútua Intercomarcal

L'August Lluç s'incorporà a la Junta Directiva l'any 1976. Relata que llavors les juntes eren bàsicament reunions entre amics, tots industrials, que compartien els mateixos interessos i problemes, així com la il·lusió per fer créixer la Mútua. Recorda especialment quan va conèixer Miquel Blanch. En un primer moment va pensar que no coneixia el món del mutualisme a causa de la seva procedència del món de la banca, però només en quinze dies va canviar radicalment de pensament en comprovar la seva implicació i els seus coneixements.

Dels dies en què estava a punt de produir-se el canvi de nom, com a conseqüència de la fusió entre Mútua Manresana i Asociación Mutual Layetana, destaca la prudència amb la qual es duïen a terme totes les gestions per tal de no ferir sensibilitats. La denominació de Mútua Intercomarcal permetia incloure-hi a tothom, i d'aquí la seva elecció. En les seves pròpies paraules, "amb aquella fusió és quan per primera vegada vaig sentir la impressió que llavors passàvem a ser una mútua de veritat i de nivell nacional". Va ser també un dels membres de la Junta en el moment de l'adquisició de l'actual seu corporativa, a la Vila Olímpica de Barcelona. Actualment, creu que el panorama de les mútues és molt més complex, però segons ell "hi ha un factor que no ha canviat amb el pas dels anys: el gran valor de la Mútua ha estat sempre el seu equip humà, un col·lectiu de persones que treballen en la mateixa direcció". Encara avui col·labora amb l'entitat, per la satisfacció que sent com a manresà d'adopció i, tal com diu ell mateix, "amb això em sembla que ja n'hi ha prou".

Per estudiar la normativa, preparar la documentació pertinent i tramitar tot allò establert per la nova llei, es nomena una Junta Constituent formada pels següents patrons i càrrecs:

President: Joan Gómez

Vicepresident: Ramon Bernadàs

Tresorer: Josep Sanrama

Vocals: Ramon Salas, Marius Amigó, Josep Trepas, Enric Subirana, Samuel Pereña, Celestí Bonjoch, Alexandre Cairat i Josep Maria Llorca

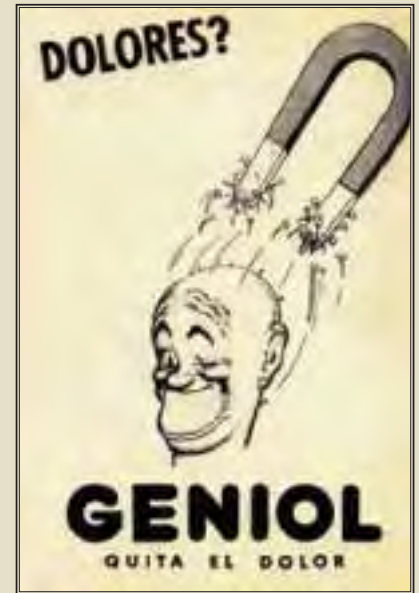
El dia 22 de juliol, el president Joan Gómez rep del representant de la Generalitat a Madrid, Josep M. Marcet, el següent telegrama: "Estatuts Mútua autoritzats. Correu seguit remetem exemplars amb nota d'aprovació".

El 18 de gener de 1934 se celebra la Junta General Extraordinària de la Mútua Manresana, en la qual es cobreixen la vacant de Casimir Abellanet i les provocades per dues dimissions amb la incorporació de Joan Marquet Bofill, industrial metal·lúrgic, i de Ramir Sala Ferrer, del ram de la construcció. El dia 7 de febrer es crea l'assessoria jurídica i s'acorda que Mútua Manresana contribueixi a les despeses de la Unió Patronal, que és qui paga el local que fa de seu social, a la Plaça de l'Om, conegut popularment en aquells temps com a Cal Batistet. El 6 de març l'entitat queda definitivament inscrita en el Registre d'Associacions del Departament de Governació de la Generalitat de Catalunya amb el número 16.776.

A l'Asociación Mutual de Seguros Layetana es convoca la primera Junta General Ordinària per sotmetre a votació la gestió i els resultats dels cinc primers mesos d'actuació de l'entitat l'any 1932, conjuntament amb els de l'any 1933. En aquest moment el nombre d'empresaris associats ascendeix a 896. Aquest increment dels associats obliga a reformar i ampliar les oficines dispensari centrals per incorporar-hi els serveis de radiologia, radioteràpia, diatèrnia, rajos infrarojos i massatge.

A partir del mes de gener, els empresaris de la Mútua Patronal de Girona decideixen el seu ingrés global a l'Asociación Mutual de Seguros Layetana. Atenent a la proposta que se'ls formula, designen el senyor Josep Ensesa Pujadas per incorporar-se a la Junta Directiva, fet que és ratificat el 24 de març per la Junta General. El mes d'octubre és nomenat membre del Consell el senyor Josep Llaudet Soler, que és ratificat per la Junta General del dia 28 de març de l'any següent.

L'Asociación Mutual de Seguros Layetana reuneix el seu Consell el dia 13 d'agost de 1935, que acorda ampliar el radi d'acció de l'entitat a tot el territori nacional i sol·licita la inscripció d'aquest acord

en la secció corresponent del Ministeri de Treball, Sanitat i Previsió.

El 30 de març de 1936, l'Assemblea convocada amb aquest motiu ratifica la proposta del Consell d'Administració d'ampliar l'àmbit d'actuació de l'entitat a tot el territori nacional, segons l'acord del 13 d'agost de l'any anterior.

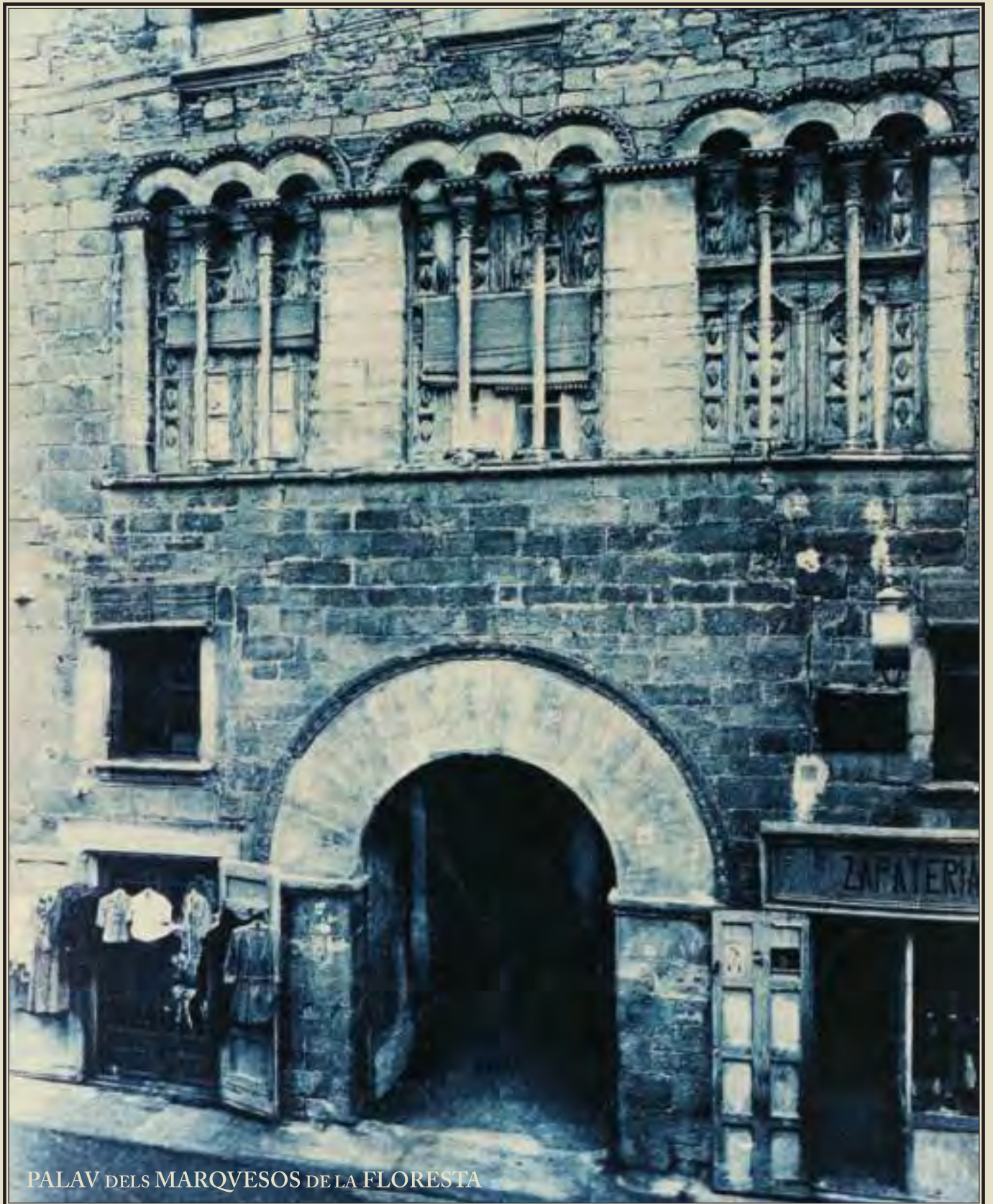
L'esclat de la Guerra Civil Espanyola el mes de juliol deixa en suspens l'ampliació sol·licitada al llavors Ministeri de Treball, Sanitat i Previsió. Des del 27 d'agost de 1936 i fins al 12 d'octubre de 1937, en virtut de les disposicions del Consell d'Economia de la Generalitat de Catalunya, l'Asociación Mutual de Seguros Layetana és dirigida per un Comitè de Control Sindical Obrer format pels empleats mateixos de la Mútua. El 17 de novembre de 1937 es constitueix un nou Consell d'Administració, a tenor de les disposicions del Decret de la Conselleria de Finances del 12 d'octubre, format per les següents persones:

President: Ramon Junyent, Interventor Delegat de la Generalitat de Catalunya

Director: Manel Casals

Membres del Consell anterior: Saturnino Oliver i Josep Llaudet

Representants dels treballadors: Manel Palmada i Luís de Plandolit

PALAU DELS MARQUESOS DE LA FLORESTA

1936

Les circumstàncies del moment provoquen que la Plaça de l'Om, on la Múria Manresa té la seu social, vegi canviar el seu nom pel de plaça del Combarent, com a conseqüència de les circumstàncies polítiques del moment.

El 31 de gener de 1939 es realitza la primera reunió del Consell de l'Associació Mutual de Seguros Layetana, un cop finalitzada l'activitat legal dels òrgans administratius autonòmics creats durant el període comprès entre els anys 1936 i 1939.

Després de la victòria de l'Alzament Nacional, i amb l'inici de la dictadura del general Franco, la plaça on es troba la seu de la Mútua Manresana torna a canviar de nom, en aquest cas a Plaza del General Mola, nom que conservarà fins a l'any 1971.

ALBERT JORNET VIDAL

President de la Mútua de Tàrraga

Albert Jornet explicava que, d'entrada, ell no volia ser president, que en tenia prou amb una vocalia, però per la confiança de les persones que l'envoltaven va acceptar el càrrec.

Amb el pas dels anys, la Mútua Patronal de Tàrraga es trobava cada cop més pressionada per la creixent demanda de serveis i les noves normatives, i fou per aquest motiu que es va plantejar la possibilitat d'una fusió. Finalment es va fer efectiva el 1985 amb la incorporació dins la Mútua Manresana. El mateix any en què ell va assolir la presidència, la nova entitat passà a anomenar-se Mútua Manresana Intercomarcal.

Fent una valoració de la qüestió, considerava que fou un gran encert i destacava l'esperit que tenia Mútua Manresana i les bones sensacions que els oferia el nou camí que se'ls plantejava. Per a ell, Mútua de Tàrraga era una entitat petita però amb un gran prestigi i amb empreses associades molt interessants. Jornet recordava que tot el procés de fusió es va dur a terme d'una manera molt equilibrada, i el factor que destacava com a primordial perquè l'entitat funcionés va ser la bona voluntat de les persones i el prestigi acumulat per la bona gestió.

De tota la seva experiència al llarg d'aquests anys en va extreure una valuosa lliçó: "no s'ha de tenir mai por de fer les coses".

[†] Albert Jornet va morir el 17 d'agost de 2008 als 78 anys.

“DESGRACIADAMENT, A ESPANYA HI HA ACTUALMENT MASSA MUTILATS. I, SI DÉU NO ENS AJUDA, AVIAT N’HI HAURÀ MOLTÍSSIMS MÉS. (...) GUANYAREU PERQUÈ TENIU SOBRADA FORÇA BRUTA; PERÒ NO CONVENCEREU, PERQUÈ CONVÈNCER SIGNIFICA PERSUADIR. I PER A PERSUADIR NECESSITAREU QUELCOM QUE US MANCA: RAÓ I DRET EN LA LLUITA”

MIGUEL DE UNAMUNO

Rector de la Universitat Pontificia de Salamanca,
dirigint-se al general Millán Astray

EL GRAN XOC IDEOLÒGIC

Durant la dècada dels anys 30 germina a Europa la confrontació entre dues grans ideologies antagoniques, feixisme i comunisme, que hauran de marcar el destí de la pràctica totalitat del planeta en els anys següents només dues dècades després de la Gran Guerra que va assolir el continent europeu entre 1914 i 1918. El creixent descontent de la població d’Alemanya, fruit del malestar per la derrota en la guerra, atorga el poder amb un suport sense precedents al Partit Nacionalista d’Adolf Hitler, que dirigeix el procés mitjançant el qual es deixa enrere la República de Weimar per passar a un estat totalitari com ja ho són la Itàlia de Benito Mussolini o la URSS de Josef Stalin, mentre l’imperi japonès consolida el seu poder a Àsia en detriment dels interessos europeus i nord-americans.

En aquest context, a Espanya es proclama la Segona República l’any 1931. Durant aquesta s’intenten dur a terme reformes de caire social que es veuen dificultades per la tensa alternança dels partits de dretes i esquerres en el poder, amb una pro

fundada divisió política i social que configura les anomenades “dues Espanyes”. La tensió arriba al seu clímax els dies 17 i 18 de juliol de 1936, quan es produeix l’anomenat “Alzamiento Nacional”, amb el qual bona part de l’estament militar es revolta contra la República; el fracàs inicial d’aquest conduceix a un conflicte armat, la Guerra Civil Espanyola, que es fa extensiu durant tres llargs anys i que aboca el país a una destrucció que determinarà la seva evolució durant els anys posteriors. La devastació del país queda reflectida en xifres aproximades: entre 100.000 i 125.000 morts en els camps de batalla, 10.000 víctimes provocades pels bombardejos aeris, 50.000 morts com a conseqüència de les malalties i la fam, 20.000 morts fruit de la repressió política a la zona republicana i entre 150.000 i 200.000 més com a conseqüència de la repressió franquista fins a l’any 1944.

La victòria del bàndol dels insurrectes conduceix a l’establiment d’una dictadura militar coneguda com a franquisme sota el poder absolut del general Francisco

Franco Bahamonde, “Caudillo de España”, que es caracteritza per una dura repressió de les dissensions al llarg de les quatre dècades següents. Espanya es veu abocada d’aquesta manera a una dura postguerra marcada per l’ostracisme econòmic, que es perllongarà fins ben entrats els anys 50.

Tot i la tragèdia que suposa una guerra, sempre s’hi poden trobar petites anècdotes que semblen restar-li una mica de dramatism. Un bon exemple és el del capellà català que, després de tres anys amagat en una masia, reprèn el seu ministeri dient, amb un marcat accent català, les següents paraules: “Queridísimos hermanos, ved adónde nos ha conducido vuestra mala cabeza. Tantos vecinos muertos en el frente o asesinados; los campos sin arar; los animales muertos o robados; la iglesia destrozada y yo... ¡yo hablando en castellano!”

Auca del petit burgès que sembla molt i no és res N.º 9

PREU: 10 CÈNTIMS

Col·lecció: Carenils del Pavelló de la República / Universitat de Barcelona

ESTRÈS LA MALALTIA INVISIBLE

Tot i que pugui resultar xocant, el concepte d'estrès té el seu origen en la dècada dels 30. Un jove austríac estudiant de medicina a la Universitat de Praga, Hans Seyle, fa l'aguda observació que tots els malalts que estudia, indistintament de la malaltia en si, presenten símptomes comuns i generals: cansament, pèrdua de la gana, disminució del pes, astènia... Seyle bateja aquesta constel·lació simptomatològica com a Síndrome d'Estar Malalt. Després de llicenciar-se i d'estudiar un temps als EUA, desenvolupa els seus famosos experiments d'exercici extenuant amb rates de laboratori i observa l'elevació de les hormones suprarenals, l'atròfia del sistema limfàtic i la presència d'úlceres gàstriques. D'aquesta manera apareix el concepte d'"estrès biològic", que el condueix a la consideració de la hipertensió arterial, les malalties cardíques i els trastorns mentals com a possibles alteracions fisiològiques originades per un elevat grau d'estrès.

És així, doncs, que neix un nou enfocament de multiplicitat de trastorns, amb profundes conseqüències en els desenvolupaments futurs de la medicina i la psicologia. Les connotacions que aquest nou enfocament tindrà en l'activitat de les mútues esdevé molt significatiu, amb la consideració com a motiu de baixa laboral de determinats trastorns emocionals que poden arribar a ocasionar manifestacions somàtiques; en l'actualitat, conceptes com l'estrès, la síndrome d'esgotament professional (burnout) o els trastorns de l'estat d'ànim han passat a ser elements comuns en la pràctica assistencial dels nostres dies.

LLUÍS CANTARELL CORNET

President honorífic de Mútua Intercomarcal

Llicenciat en lletres, Lluís Cantarell fou representant de l'empresa Productos Electrolíticos, que com a empresa va entrar a formar part de l'Asociación Mutual Layetana l'any 1955. Un any més tard s'incorporava a la Junta Directiva i era el conseller més jove de l'entitat. Ha estat testimoni "del gran creixement de l'entitat, que en temps recents va obligar-los a vendre la seu social de la Gran Via i buscar un edifici que oferís uns espais més adaptables a les noves necessitats". Tal com ho recorda Cantarell, "El canvi era una evolució cap a millor per a l'entitat i com s'havia de fer", però deixar enrere un edifici històric com aquell "produïa cert desassossec". Al cap de poc temps de ser a la nova seu corporativa va saber "que l'havíem encertat". Per poder suportar aquesta inversió "també vàrem vendre la clínica del carrer Escorial, que ja presentava mancances d'eficiència, i es van buscar noves instal·lacions quirúrgiques i d'hospitalització". L'any 1994 va ser nomenat president de Mútua Intercomarcal i, en una estreta col·laboració amb Miquel Blanch, "vàrem liderar el trasllat amb el suport de l'esforç conjunt de tothom". Complint amb la promesa de no romandre massa temps en el càrrec, el 1999 va recomanar la cessió de la presidència a Lluís Ignasi Pons, que, "tot i la seva joventut, el coneixia i vaig considerar que era una persona amb gran capacitat i empena". La seva proposta va ser acceptada i avui la valora "com un gran encert". Des de llavors és membre de la Junta Directiva com a president honorífic. La sensació de Cantarell, després de tots aquests anys, és la "d'haver aconseguit portar la Mútua Intercomarcal a un nivell molt alt, que s'ha adaptat a les noves realitats que s'han anat plantejant al llarg de la seva història i ha esdevingut una de les entitats més eficients pel que fa a la gestió".

En reconeixement a la seva dedicació professional, Cantarell va ser distingit amb la Medalla Francesc Macià al Mèrit al Treball, així com amb la Clau de Barcelona per la seva important aportació a la ciutat.

Estimat meu:

5 de gener de 1932

T'escric en un matí gris i glaçat, d'aquells en què el fred s'entesta a arrapar-se ben fort tan bon punt emergeixes de sota les mantes. Des de la finestra de l'habitació, des d'on t'escric aquesta carta, puc veure la Seu enmig de la boira baixa, que cobreix el turó amb el seu tel mandrós i li confereix un aspecte de fantasia, pel que sembla que l'església es troba flotant sobre els núvols.

Espero que et vagi bé en la represa del curs de medicina a Madrid; suposo que allà deu fer tant fred o més que aquí a Manresa, on se'ns dibuixa el panorama d'un inici d'any ben nevat. T'enyoro molt, i m'omple de nostàlgia pensar en aquests dies passats, en els quals hem pogut compartir les festes de Nadal junts, a la vora de la llar de foc.

M'haqués agradat poder-te donar la bona nova en persona, però encara trigaràs uns quants dies a tornar i no podia esperar a dir-t'ho: la propera vegada que ens quedem abraçats a la vora de foc, serem tres els que buscarem el caliu de les flames. Sí, estimat, sàpigués que des d'ahir ets ja el pare del nostre primer fill.

No trobo paraules per dir-te res més per carta. Espero amb nequit que tornis a casa i poder-ho celebrar junts amb tot l'amor que sentim l'un per l'altra i pel nostre fill.

Un petó de qui tant t'estima i et troba a faltar.

... supposed to attack
any new troops so he
was secure and he would be
is. What kind of supper had
that would be wonderful. He
the date? I did not describe

[Handwritten text, partially obscured and difficult to read]

[Handwritten text, partially obscured]
at Bureau of
to Schickel & Dutton
in Williamstown
Bohemia

[Handwritten text, partially obscured]
Hemlock
ava kolea
... ..